

ՏԱՍԻԼԻՑԷ

Ե Ի Մ Է Ն

Բալ Մալ Կազմէ Նամ Ինկիլիզ զազէթաւը, աթիտէրի հալաթիւնէրի վիրմիշ տիր, մէջքիւր հալաթիւնէր, սահիհ տախի օլսալար շուրասը վար տըր. րի Պապը ալ թարափընտան պուրա զազէթալարընա թէպիլիզ օլունմա մըշլար տըր:

Կալաթաւա թէվաթուրէն սէօլէնտիկինէ նէզարէն, Մէքկէ վէ Մէտինէնին չըմալ թարափընտա վազը օլունալ, կէչէն սէնէ ասաքիւրի շահանէ թարափընտան զապթ օլունմուշ օլան Ասիրէրին մէմէթէթինտէ, պիւլիւք պիր իսեան զուհուր իթմիշ տիր: Վալէի պէտէ, իւք էվլէլ մէյտանա չըգան ասըլարա գարըն 600 նէֆէր ասաքիւր սէվգ իլլէտի, ֆազաթ մէրգու ման ասաքիւրին գոմանտանը, կիրտիլի քէօյտէ էհալիլի ֆայիտէսիզ պիր շիտէթէ թէնտիպ իլլէտիկինտէն —սէօլէնտիկինէ նէզարէն, իսթիւարա, չօճուրա, էրքէյէ վէ գարընա պազմադ սըզըն քեաֆիէյի սէքէնէլէրի գըլըն տան կէչիւրթիպ, տալարալը տախի կէթիւրթմիւշ տիր— թէքմիլ գապիւլէ, ասըլար իլէ պիր օլունալ, Օսմանլը ասաքիւրի պէօլիւլիւնիւ թէքմիլ սուրէթտէ գըլընտան կէչիւրթի վէ տէնիզ իլլէ մէմէթէթին իշէրիսինտէ պուլունան Օսմանլը ասաքիւրին պազը գալան գըսմը արասընտա իսթիւլաթը քէսմիշ վէ պու սուրէթլէ, կէչէնլէրտէ տախիլի տալիւրէյի իթաաթա իտիսալ օլունմուշ օլան մէմէթէթտէ պէլէթիլի մէմուրիէթլէրինտէ վէ բօսթախանէտէ իսթիլտամ օլունմադ մագստի իլէ իսթապօլտան կէլմիշ օլունլար, իլլէր էյի պիր հալ քէսպ իտէնէ տէկին սէվահիլտէ պէքէմէյէ մէհպուր օլմուշլար տըր:

Պապը ալիինն բօլիթիգասը հագգընտա մալիւմաթը օլմանան պիր աւտէմ իլին, նէ սէպէպէ մէպնի, Արապիսթանըն ասը գապիլէլէրինի, տօղրուտան տօղրու, թիւրքիանըն հիւքմի թախիթնա կէչիւրթիլէ անալիպ սուրէթտէ պիր արգու պուլունմուշ օլմասընը անլամագ ֆայիտէսիզ պիր շէյ տիր, ֆազաթ իշթիւլալ տըր քի, ետպանիլէր իլինտէ պիլէ լաեքլը սուրէթտէ իտարէ իթմէք միւմըին օլուր օլմալ, հէր պիր հիւքիւմէթին քէնտի արաղիսինի պէօլիւթմէք եօլունտա կրօրիւլէն արգուտէն պազա պիր սէպէպի օլմասըն գանդի հիւքիւմէթ քի սինօրլարընտա պիր Ալգասա վէ հալստ լօրէնէ մալիք պուլունմադտա տըր, արաղիճէ պէօլիւմէք արգուլի շէտիտին, դոււմ վէ գաեալար իլէ եէրինէ վարտըմանա մէհպուր օլմագտա տըր:

(Ն. Հէրըն)

Թէլէկրաֆ վէ բօսթա նէզարէթի թարափընտան աթիտէքիլէվրադը ալիզ իլլէմիլիզ տիր:

Թէլէկրաֆ վէ բօսթա ինքաաթ ու մուսմէլաթը, գալի պիր էսաս իւղէրինէ վազ վէ մէթիւպլարըն ալընալ վիրիլմէսինէ պիր սուհուլէթ օլմագ իւղէ, զաթը հազրէթի Շահանէլէրի, պու տէֆա, մախսուս պիր մէթիւպլին գիւշատինի էմր պուեուր մուշլար տըր: մէզքիւր մէքթէպտէ, իլմի թէլէկրաֆիէտէն մաաա, բօստաա մուսմէլէ, տէֆիթը թուլմագ ուսուլի, հիւսալ վէ ֆրանսիզ վէ օսմանլը իտալիտը իւղէր թէլէկրաֆ չէքմէք սանաթը, վէ մէզքիւր խալմէթ:

լէրէ տալիւր մալիւմաթլար տէրս վիրիւլէնէք տիր:

Բօսթա վէ թէլէկրաֆ նէզարէթլէրինէ լաղըմ կէչէն մէմուրինի եէթիշտիրմէնէ մախսուս օլան մէքքիւր մէքթէպ, իսթանապօլուն մէքքէլի բօսթախանէսի տալիւրէլէրինտէն պիրսինտէ գիւշատ օլունմուշ օլունալ, 1872 սէնէսի յունվար 1/13 տէն պէտ իլէ իլ կէթիւմէնէ պաշլամը տըր:

Շալիւրալ գաթէն սէլիլմիշ վէ սընըթլար տախիլթէլիլ օլունմուշ տուր:

Պու թարգ մէքթէպլէր գիւշատի, վէլիլիլիմէթի պի միննէթիլիլիլ Բատիւշահըմը Ապտիւլ Աղիզ խան հազրէթլէրի էյեմաթ սալթանաթլարընտա ինքա օլունան թէգաաթիւմէ ալէնի պիր իսպաթ օլունդունտան, մէքքիւր մէքթէպին գիւշատինի մա մէմուրիէնէ էհալիլէ պէնտէն իտէրիլ:

—Սապըք տէօրտիւնճիւ Հիւսանէն միւշիւրի Հալիմ բաշա հազրէթլէրինէ, թարափը էլընէֆի հազրէթի Բատիւշահիտէն, մահիլէ 15,000 ղշ մաալ իհսան օլունմուշ տուր:

—Ալաֆրանկա յուն. 4 տէ չըգարըլան ժուրնալ տը Սէն Բէթըսպուրիլ զազէթալարընտա շու վէճ իլէ օգուլունալ տուր:

Պու կիւնքի կիւն բայիթալթըմըքըն սէքէնէսի աղքընտա կէչէն շէյ, պաշագա պիր շէյ օլմանըպ, իլլա, Սալթանաթը սէնիլէ սէֆիւրինի ալա չըգարըն վազըթ պաշլանա կէլմիշ օլան պիր գազանըն սէօպէթիւնտէն իպարէթտիր: Սէֆիւրի միւշարիլէյի հազրէթլէրի, պիր այը իւղէրինէ աթէլ իթմիշ, ֆազաթ գուրշուն ըսսթ կէլմէտիկինտէն, այը տըր պիրտէն պիրէ իւղէրինէ աթըլըպ, պաճաղըն ֆէնա սուրէթտէ ըսըտըլը իլէ պէրապէր, աեաղլարընտան պիրսի իլէ տէ միւշարիլէյի հազրէթլէրինի եիւղիւնիլ թըրմալամագտա իտի:

Սէֆիւր հազրէթլէրի, էլինտէ պուլունան պիր գալա իլէ քէնտիսինի մուհաֆազանա չալընտըլը սըրաա, Ալմանեա սէֆարէթի մայէթ մէմուրինիտէն պարոն թիլէմանըն խալմէթքարընտան պիրսի, օրատա հազըր պուլունալ, պիր աթէլ իթմէտէ այընէ էօլտիւրիւր վէ պու սուրէթլէ մէզքիւր տէհէթլու գալվաեա պիր նէթիճէ վիրիւր: Սէֆիւրի միւշարիլէյի սըհէթիլի հազըքընտա մալիւմաթ ալմագ իլլին պու կիւն պիր չօգ աաալ սէֆալթիլիսանէն գօշուշմուշ տուր, պու ալալամ ալտըլըմը մալիւմաթա նէզալըն, միւշարիլէյի հազրէթլէրինի սըհէթիլի թէհէլիլէլի պիր հալտէ տէլիլ տիր, ֆազաթ գալ կիւնտէն քէսպի իֆազաթ իտէպիլիւր օլունդունտա տախի պիրիլիլէմէլ:

—Տէմիր քէթըրիւեիւ պիր ալ էվլէլ եարըպ եէրինէ գօլմագ իլլին, Գալաքէօլ քէթըրիւսինիւն տէնիզ համալը էօնիւնէ տէնիզ իւղէրինտէ եիւղէր պիր ֆապրիգա կէթիլթտիրիլմիշ տիր:

—Կէչէն կիւն, Պէպէք գըքըսընտա պիր ինսան լաշէսի պուլունմուշ, ֆազաթ պիր չօգ կիւն տէնիլգտէ գալմըլ օլունդունտան, աաթիւ իւղէրինտէ էթ գալմանըպ ինսանլըգտան չըգմըլ օլունդունտան, քիմ օլունդունտա չըլամամըլ տըր:

—30 եալընտա իսլամ գաաթըն պիրիսի, պու կիւնլէրտէ, տէթթ նէֆէր էրքէք չօճուլուն պիրտէն տօղրու մուշ օլունալ, կէրէք քէնտիսի վէ կէրէք չօճուլունտա, աալ սէլիմ տիրէր:

—Իշպու ճիւսա իրթէսի կիւնիւ, թահիւմագալէ համամաթնտա, պիրՄիւս:

իւման տէլիգալըսը, ուսթուրա իլէ պօղաղըն քէսիպ էօլմիւշ տիր:

—Պաղտատա թապ ունէլը օլունան Զէվրա զաղէթաաթնտա, շու վէճ իլէ օգուլունալ տուր:

Կօմօնտարըն էն գիւտալ սէպաթլը ասըլարտան պիրիսի պուլունան Սալիմ իսմայիլին օլուն, գըրգ նէֆէր գաաթար սիւարիլէրի պաշլանա կէչիպ, մէմէթէթի եաղմանա վիրմէք վէ իսալապ իթմէք նիեթիլ իլէ, Սիւլէյմանիեթ եաղընլարընտա վազը օլան Գօրա իւղէրինէ եիւրիւմիւշ տիր: Հիւքիւմէթի սէնիլէ, մէլգուլուն ֆէնա նիեթիլէրինի տուեալագ, Գամէլ—Մաղաղանըն գոմանտաթ թահիլթընտա օլունդուն հալտէ, մէրգուլուն գարըն պիր պէօլիւք ասաքիւր սէվգ իլլէտի: Գամէլ—Մաղաղա, Ժաի—Մաղաղա եաղընլարընտա մէրգուլուն ասընա եէթիլտի: Օրատա ասաքիւրի Շահանէ իլէ ասըլար միւնէսինտէ պիր գալալա վուգու պուլունալ, ասըլար գարըն դօեալալ պիր հալէ տիւշար օլունլար վէ չօգ տա աաալարը թէլէֆ օլուն:

Ասաքիւր թարափընտան, Գամէլ—Մաղ աղանըն օլուն իլէ 3-4 ասքէր եարալանտը:

—Պիրիսի էվլէլիսի ախլամ վէ տիկէրի տիւն սապահ օլունդուն հալտէ, իքի նէֆէր Բուլմաթըն Գալաթաա ֆիւճէթէն վէֆաթ իլլէմիշ օլունդալը մէսմուլիմիզ օլունալ տուր:

Պունլարըն իքէսիտէն սէրիսօլ մագուլէսինտէն զայլէթ սէֆիլ աաալմար օլունալ, աաթիւ եաթաճաք եէրէրի պուլունմաաթընտան, կիճէլէրի սօգաղաթաա շուրատա պուրատա եաթմագտա իսիլէր:

—Իշ պու բազար կիւնիւ ախլամըն սաաթ տէթթ ըստտէլէրինտէ Պէյօղլուտա Ս. Երրորդուլիւն քիլիսէսի գարընընտա վազը քաղնիս տէրունիտէ պալո օլունդուն հալտէ, Խունանլը իսպիւր իսմինտէ 18 եալընտա պիր տէլիլգանլը ֆայիլէլէր իլէ օլունդունալ չալիլէ չալտըլըպ էլլէնտիկի էսնաալէ, պէօլիւք գարտալը կէլիպ պու հալինի կէթիւրիկիւնտէ, պիր թաղըմ բէտէրանէ նախհաթ իլլէտիլտէն սօնրա էլինտէն թուլունալ «գալգ կիտէլիսսէն տահա չօճուքըն սանա պէօլլէ մահալլէրէ կէլիպ էլլէնմէք եաղընաղը տիւմէսինտէ, չօճուլուն մէրգուլուն գարընտալըն մէքքիւր բէտէրանէ նախհաթլըն տիլիլէյէճէք եէրտէ, ճանալար միւսալի պէլինտէն պըլաղըն շէքիպ գարընտալըն կէթիւնէ վուրաաղ եէրէ տիւլիւրիւր վէ գէվալը գարտալը իքի տագըգալսիւրմէլ վէֆաթ իլլէր վէ քէնտիսի տախի ֆիրար իլլէր իսէ տէ, իքի սաաթ սօնրա, Գուլէ գաբուսունտա տէրտէսթլունմուլ մահալէսէ կէօթիւրիլիւ:

—Թաթալալը Բուսիւն պիրի, իշպու բաղար կիւնիւ ախլամ սաաթ օն իքի ըստտէլէրինտէ իսթանապօլտան էվլինէ կիթիլի էսնաալէ Գալաթա եիւքսէք գալտըլըմտա տիւլիպ ֆիւճէթէն վէֆաթ իլլէմիշ վէ օլարա կէչիպ տէօնէլլէր ճէնաղէնիլ պաշլանա թօլանըպ քիմ օլունդունտա անլամագ իլլին պիրիպիրին սիւալ իլլէրէր: օրատան կէչէն Բուլ գաաթըն պիրի տախի մէքքիւր ճէնաղէնի եիւղիւնիլ կէթիւրիկիւնտէ, «վայ պէնիմ էհիւմ տիր սօգաղաա էօլմիւշ» տէլիպ պիր թաղըմ ֆիլղան իլլէտիլտէն սօնրա, զապիլիլէ մէմուրալը ճէնաղէնի պիր թէհէթէյէ գօսաաալ մէզպուր իլլէ իսանսինտէն կէօնտէլլէրիլ վէ իսանսինտէն չօճուլարը թօլանըպ աղալաղըգ:

լարը վէ ֆիլղան իլլէտիլտէն էսնաալէ, էօլմիւշ զանն իլլէտիլի գօճաալ գաբուտան իլլէրի կիրէր վէ ճիւմէսինիլ աղալալարը կիւլմէյէ թէպալիլ օլուն վէ գօճաալալ պէննգէր օլան ճէնաղէյի կէթիւրիւրիլէրի թէհէթէյէ իլէ (տահա չըգարմաթլար տըր) թաթալալա եա Բուլ քիլիսէսինէ կէօնտէլլէրէք ասըլ սահիպինէ թէսլիմ օլունուր:

—Տիւնքի կիւն, տէրունիտէ ուսմուրա նաֆիա նազըրը էտհէմ փաշա հազրէթլէրի վէ սայիր պիր թաղըմ մէմուրալ պուլունտուղուն հալտէ, պիր գաթար տէմիր եօլ արապալարը, Սալալ պուլունտան Եէտի գուլէեթ կիւտիպ, բըրօվա իթմիլլէր տիր:

—Բուսուլաթ մէմուրա ուլունիլթլու Ահմէտ վէֆիլ էֆէնտի հազրէթլէրինի Բուսուլաթ էսնալէթինէ կէչէլիտէն պէրու, ինքա իլլէտիլի թէտապիր վէ իլտաալաթ սայլէսինտէ, էսմանէթի միւշարիլէյիսըն վարիտաթը սէնիլ սապըգալարա նիսպէթէն թէգալիւտ իթմէքտէ օլունդուն վէ էֆէնտի միւշարիլէյիսըն իշպուլ թէտապիրի միւթթալէթէսի, էքսէր թէպաա վէ էհէպիլ թիւճաալարա խօշ կէթիւն մէլիպ, անըն աղլ ու ինֆիսալըն հալիլ Պապը ալիլէ պիր իսթիտա թաղտիլ իտէհէթլէրի ըիվայէթ գըլըգըլ Պասիւրէթ զազէթաաթնտա օլունմուշ տուր:

—1788 սէնէսի իլին մէմալիքի Սուսանիլէնիլ թէլէկրաֆ իսթիլարը իլէ տէվալիլի գալէմիլէսինէ էլըգմ օլան մաքնա վէ ալէթ վէ սայիր էվրագը մաթպուա յունվար 3-15 թարիլիսինտէն պէտէն մահը մէքքիւրուն 15-27 թարիլիսինտէ տէկին միւնաղաաա վէճէլէ իթայա թալիպ օլան զէվաթըն, սալը բէրէմէլէ վէ ճիւսա իրթէսի կիւնլէրի թէլէկրաֆ վէ բօսթալանէիլ ամիրէ նէզարէթլինի մէհիլինէ միւրաճաաթ վէ հազըր պուլունմալարը նէզարէթի միւշարիլէյիս ճանիպիլտէն ըհամէն իլան օլունուր:

Շու աթիտէքիլ մէքթուպ պիր զաթ թարափընտան կէլմիշ օլունդունտան, աաալթէ ըիւսլէթէն տէրճ իտէրիլ:

Պէյ օլուն 4 յունվար 1872 . . . Միւլէլիլի:

Նա թիւրքի զաղէթաաթըն կէչէն ճիւսա կիւնքի նիւսիլէսինտէ, Պէյ օղլունտա պա խուսուս կիճէլէրի, էմիլիէթ միւնսէլիպ օլունդունտա տալիւր մաթպաաթըլա վիրուտ իտէն մէքթուպարտան պօղուլուեթուրը, տիլլէր պէնտիլտէ տալիլ, Աղապ գաբուսուլա Գաաթմ բաշա մէզալըլը պէյնիլտէ վազը պիր գահվէտէ, պիր թաղըմ խըրսըլար թօլանըպ, մարին վէ ապիրինէ (կէչիպ տէօնէլլէրէ), վէ ճիւվար իսանլէրէ թէսալլուտ իտէեթուրա, տէյի իքի պէնտ նէլը իթմիշ տիր, հէր քէս վէ խուսուսիլլէ սէքէնէսի ինտիւնտէ միւսէլլէմ օլունդուն վէճէլէ, Պէյ օղլուն վէ ճիւվարըն պիր գալ սէնէլիք հալիլլէ չիմտիլի ասալիլ նէ տէրէճէ իտուկի էհալիլին ըքք ալէա մալիւմ վէ միւսէլլէյի օլունալ, էլիլլիլ արա սըրա տարալ վէ ճէրհ, վէ նաաթիլէն սըրգաթ վուգուա կէլմէքտէ իսէ տէ, տէր հալ ֆալիլլէրի էլէ կէչիլիլիպ, թէհէտիպ օլունմագտա օլունդունտա, վէ հիլ պիր շէյ վուգու պուլունմագ հիլ պիր մահալլէտէ օլունմաաղընա, վէլհաալ սայլէյի մաաալլէթիլլէյի հաղրէթի ֆալիլլէյիսըն զապըթա իտարէսինտէն թէգալիլաաթը ֆէլվէլաաթ սէմէրէսիլլէ էմիլ պէրքէմալ օլունալ, լա թիւրքի զաղէթաաթըն պէօլլէ է:

